



# LA ESQUELLA

DE LA

# TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH  
 HUMORÍSTICH, IL-LUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya  
 Números atrassats 20 céntims.

**ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ**

Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, núm. 20  
 BARCELONA.

**PREU DE SUSCRIPCIÓ**

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas.  
 Cuba y Puerto Rico, 4.—Estranger, 5.

## CAPS DE BROT.



MIQUEL MOYA.

Demòcrata dels de veras,  
 director de «El Liberal»,  
 orador eloqüentíssim  
 y escriptor viu y genial.



## CRÓNICA.

No varem ocupar-nos la setmana anterior de la qüestió ruidosa promoguda per l'enterro del cadáver de una senyora, que havia mort en lo carrer de Canals, desitjosos de no procedir ab excessiva precipitació, y volent veure avants en qué pararia la cosa.

Mes avuy ja no tenim motiu racional pera callar més temps. Lo cadáver, encare que provisionalment, está enterrat, mentres la familia y 'l rector de Santa Madrona se disposan á pledejar en tota regla, pera veure quina será la sort definitiva de aquells restos humans.

\* \*

L' historia es la següent:

Mor' una senyora en la casa de un lliure pensador qu' es gendre sèu, 'l qual, en corroboració de las ideas que professa, posseheix un ninxo en lo cementiri neutre de Montjuich. La senyora, en vida, morava en la mateixa casa del sèu gendre, sense haverse interromput may la excellent armonia de aquella familia. Malalta gravement, no demana 'l viátich. Y sucumbeix sense que 'l clero haja intervingut per res en despatxarli 'l passaport, ni en facturarli l' equipatge, en la suprema travessia al altre mon, del qual no hi ha noticia que ningú n' haja tornat.

Naturalment, la filla y 'l gendre de la difunta disposan utilizar lo ninxo que com acabém de dir posseheixen en lo cementiri neutre, y prescindint en absolut de la parroquia, preparan l' enterro.

En aquest punt precis es quan apareix lo vicari de Santa Madrona, fermament resolt á cantar unas absoltas per la difunta. Ningú l' ha cridat; pero ell se 'n hi va. Ni siquiera pregunta com lo gitano del qüento:—¿Vol que l' esquili?— Com que ja sab que li haurian respost negativament, canta las absoltas sense preguntar res.

—¿Ell mateix!—pensa 'l gendre.—Per absoluta més ó menos no 's trobará la mèva sogra ni millor ni pitjor. Mentres després no presenti 'l compte, que canti tant com vulga. Advertint que contra 'l vici de presentarlo, existeix la virtut de no satisferlo.

\* \*

La fúnebre comitiva s' encamina al cementiri.

Un cop allí, y no presentantse la papeleta de la parroquia, va á cumplirse la voluntat dels hereus y successors de la difunta, enterrant á aquesta en lo cementiri neutre.

Pero no hi havia hagut temps encare de despatxar las ordres convenientes, quan apareix un enviat del rector de Santa Madrona provehit de la papeleta que ningú havia sollicitat, ordenant que 's donga terra sagrada al cadáver de aquella senyora.

Aquí es del cas preguntar:

—Senyors, ¿qui mana á ca 'n Ribot?

A ca 'n Ribot manará qui vulga; al cementiri mana la Junta. Y mentres, per interina providencia, 's deposita 'l cadáver, la Junta de cementiris, per interina providencia també, disposa que interinament siga colgat en lo cementiri catòlich, y que interinament se pudreixi sota terra. Després, quan s' hajan explicat àmpliament lo rector de Santa Madrona y 'ls hereus y successors de la difunta; quan ben pesadas y examinadas las rahóns que s' aleguin per una y altra part, s' adopti al fi una resolució definitiva,

llavoras se buscarán, si ve 'l cas de ferho, 'ls ossets que quedin y 's veurá qui se 'n apropia. De moment lo cadáver en absolut no es de ningú; y menos que de ningú, de la familia; ja que per primera providencia, al rector de la parroquia, se li dona la rahó interina. Ell guanya l'interdicte, ó siga l' us de fruyt del cadáver. A la familia se li reserva sols lo dret de reclamar.

Me sembla que la resolució de la Junta de cementiris peca de parcial y tè punts y ribets d' escandalosa.

Per més que després se modifiqués l' acort en lo sentit de que 'l cadáver no sigués colgat á terra, sino depositat en un ninxo, ab lo qual, quan vingués lo cas, se facilitaria 'l sèu traslado, de totas maneres lo rector de Santa Madrona ha sortit ab la sèva, encare que interinament, sentantse un principi fatal.

Lo principi de que las personas, al morirse, passen á ser possessió de las corporacions eclesiásticas.

Y no tinch noticia de que existeixi una sola ley que aixís ho estableixi.

\* \*

Vostés preguntarán:

—¿Pero quinas rahóns de dret alegava 'l rector de Santa Madrona per assumir-se la possessió de aquell cadáver?

Senzillament: ell ha dit que la difunta havia anat á missa alguna vegada. Encare que aixó sigués cert: ¿desde quàn l' anar á missa implica la cessió del cos al rector de la parroquia? ¿Seria bonich que tal alcans se donés á un acte que no té res que veure ab semblants enormes pretensions!

Lo mateix rector de Santa Madrona 's veuria apuradíssim si las familias de tots los que 's moren en la demarcació de la sèva parroquia, l' anessin á trobar y li diguessen:

—Sr. rector: á casa hi ha un difunt, y com que 'l difunt es de vosté, perque anava á missa, allí 'l deixém perque vosté 'n disposi, cuydant d' enterrarlo, y corrent tots los gastos al sèu càrrech.

Me sembla á mi que si tal cosa li succehis al rector de Santa Madrona, 'n tindria prou y massa pera tirar la teula al foch.

Donchs bè: si aquesta ley al convertirse en general, per amobinosa y dispendiosa havia de resultar inaplicable ¿á qué ve aquest tossut empenyo de aplicarla á un cas concret y aislat?

Casi m' atreviria á afirmar que aixís com los manaments de la Lley de Déu s' enclouhen endos, per molts capelláns, las obras de misericordia s' enclouhen en una, que ha de formularse en los següents termes:

«Aixó vols, aixó no haurás.»

\* \*

Je recordo—no fa pas gayre temps—que 'l clero 's negava tot sovint á donar terra sagrada als cadáveres de molts personas.

Bastava que algú morís sense haver rebut los sacraments, pera que, quan arribava l' hora del enterro, se suscitésen tota mena de dificultats y obstacles.

Tinch present que á un fabricant acaudalat, ab tot y que havia mort en tota regla, no volian enterrarlo, si 'ls sèus hereus y successors no feyan donació de una riquíssima finca, procedent de bens eclesiástichs que 'l difunt havia comprat. No n' hi va haver poch de rebombori, ab motiu de aixó.

¿Y tot perqué?

## PELEGRINADA



Mostras, presas á la ploma  
y ab tota fidelitat,  
dels pelegrins que aquest dia  
varen aná á Montserrat.

Senzillament, perque las personas allegadas dels difunts sollicitavan ab interés que 's donés á aquests terra sagrada.

—¿Ah, sí?—deyan los capelláns.—¡Ara hi correm!... ¡Aixó vols, aixó no haurás!

Avuy, considerant tal volta qu' existeix, en lloch del inmundu corralet de avants, un cementiri neutre, net, vistós, ben urbanisat, dotat ja de algunas construccions elegants y confortables, avuy s' esforsan tot lo que poden, en sustreure la parroquia del cementiri neutre.

Y diuhen, encare qu' en sentit contrari, exactament lo mateix que llavors deyan:

—Aixó voleu, aixó no hauréu.

Es una tossuderia com qualsevol altra.

Avuy no reparan siquiera que l' enterro de un lliure-pensador en lo recinte católich, encare que siga interi, puga produhir aquells escándols que avants temian y alegavan, talment com si 'ls altres morts haguessen de coataminarse ab lo seu contacte.

Els mateixos reconeixen implícitament que 'ls difunts están quiets: que la pau dels cementiris es inalterable: que 'ls restos de un inconfés ó de un heretje no son infecciosos: que 'ls que en vida han permanescut barrejats, barrejats poden

permanéixer també després de la mort, sense que tremolin las esferas.

Conseqüència natural y lógica: ells mateixos afirmen pràcticament la possible neutralitat dels cementiris. A copia de volerho tot, s' exposan á pérdreho tot.

Y aixó es lo que un dia ó altre té de succehir. La secularisació dels cementiris s' imposa, y ells haurán treballat, més que ningú, pera conseguir-la.

\* \* \*

Aquest dia 'm deya un espiritista convensut:

—Lo fet anómalo á que ha donat lloch la qüestió de la difunta del carrer de Canals, no 'l pot resoldre ab justicia y equitat la religió católica. ¿No 's tracta de saber si una persona que no ha deixat disposicions testamentarias sobre 'l particular, vol que l' enterrin ó nó al cementiri neutre? Donchs aixó no ho sabrán may los católics: aixó únicament los espiritistas tenim medis de averiguarho.

—¿De quina manera?—vaig preguntarli.

—Evocant lo seu esperit y conjurantlo á parlar. Ell dirá lo que vol. Y lo qu' ell diga voler, se compleix y en paus.

Me sembla que sempre que s' ocorri un cas duptós com lo de la difunta del carrer de Canals, valdrá la pena de que la Junta de cementiris, passi l' expedient á la consulta y resolució dels espiritistas.

P. DEL O.

## EN LO PURGATORI.

SONET.

Viure en un trist piset de molt mal flayre  
farsit d' escarabats, minat de ratas,  
no podentse comprar ni sols sabatas  
per anar á la Rambla á pendre l' ayre;  
per cobrar lo lloguer sens trigar gayre  
venir lo propietari ab grans bravatas,  
entre 'ls crits de «¡Vull pá!...—«¡Jo vull patatas!»  
que dona la quitxalla alborotayre;  
y veure á la muller magre y plorosa,  
y á més de tot aixó aguantar xacrosa  
á una sogra ab un génit del dimoni,  
es está al Purgatori, ahont un pobre  
hi sofreix ab la creu del casat sobre  
las penas infernals del matrimoni.

A. ROSSELL.

## LA COMEDIA HUMANA.

Aquest dia un periódich barceloní publicava en la secció de gacetillas la noticia següent:

«Hoy se han verificado en la iglesia de San Pedro los funerales en sufragio del alma de...»

Aquí seguían lo nom del ditunt y algunas cosas més y al final deya:

«Al acto ha asistido numerosa concurrencia que al salir elogiaba al maestro Marraco por su acertada dirección de la orquesta»

—¡Qu' es divertit aquest món!—vaig pensar després de llegir aquestas ratllas.

Aquí tenen una numerosa concurrencia que assisteix als funerals per l' ánima d' un difunt... y que al sortir de la iglesia, en lloch de parlar dels mérits y virtuts del mort, s' ocupa de la or-

questa que ha *amenisat* l' acte y elogia al mestre que l' ha dirigida.

La vida humana, mirinla pèl cantó que vulgan, no es més que una comedia, plena de ficcions y convencionalismes.

¡Diuhen que corran moltes monedas falsas!

Encare corran més paraulas que monedas.

De tota aquesta insulsa xerramenta que 'n dihem *conversació*; de tot aquest feix de papers mullats que titulém *correspondencia*; de tota aquesta moixiganga que coneixém ab lo nom de *relacions socials*, si 's garbella bé y 's separa lo fals de lo verdader, no trobarem casi res que no estiga tacat de fingiment y mentida.

La humanitat ja ho sab, n' está plenament convensuda; pero *hem quedat* en que hem de tenir sempre la falsetat en los llabis y la ficció en las puntas de la ploma, y vivim tranquils y satisfets en mitj d' aquesta farsa universal, fent veure que preném per veritat lo que ja sabém que no es altra cosa que un hipócrita fingiment y un ridícul convencionalisme.

¿Hi ha una mort en una familia?

Pues en la esquila mortuoria s' ha de parlar de *su desconsolada viuda*, de *sus afligidos hijos*, de *sus atribulados sobrinos*... á pesar de que la viuda celebra interiorment l' haverse tret lo mort de sobre, y 'ls fills tiran càlculs respecte á la herencia y 'ls nebots procuran averiguar la part que 'ls toca.

¿Un militar ha sigut ascendit?

Donchs al donar la noticia se li ha de dir *bizarro y pundonoroso* y s' ha de ponderar la seva *caballeridad, energia y altas dotes militares*... ab tot y que en molts casos lo tal militar dista bastant de ser *bizarro* y no ha tingut ocasió de demostrar lo seu *pundonor* ni ningú li ha vist may *dotes militares* ni *energia* de cap classe.

¿Arriba un nou jutje?

Desseguida surt la lletania de *magistrado probo é inflexible, celosa autoridad judicial, funcionario digno é integerrimo* y altres piropos dedicats á un home á qui apenas coneixém...ó á qui devegadas coneixém massa.

Y en tot passa lo mateix. Tenim un vocabulari, unas quantas frases amanidas y embastadas referents á diversas professions, arts y càrrechs, y las apliquém ab los ulls tancats, sense to ni so, encare que la veritat ne surti perjudicada y la conciencia 'ns aixordi ab las sévas reconveccions.

Está convingut que s' ha de parlar d' aquesta manera y no hi ha més remey que cumplir lo pactat.

Un militar ha de ser *valiente y aguerrido*.

Un cantant ha de ser *eminente*.

Una senyoreta que 's casa ha de ser *bellisima*.

Un escriptor ha de ser *distinguido*.

Un arcalde ha de ser *digno*.

Un actor ha de ser *aplaudidissimo*.

Un marino ha de ser *denodado*.

Y una dama que ocupi altas posiciones ha de ser *virtuosissima señora*.

Está tan empapat lo llenguatge humá de mentida, que no hi ha manera d' obrir la boca sense deixar escapar alguna frasse de llautó ó metall fals.

—*Déu los quart*—dihém al entrar en qualsevol casa.

Y moltes vegadas 'ns té sense cuydado que Déu guardi als de la casa ó deixi de guardarlos... si no es que desitjém de tot cor que Déu,

en lloch de guardarlos, se 'ls emporti al altre barri com més aviat millor.

—*Están bons?*— dihém á continuació.

—*Ves qué n' hem de fer nosaltres si están bons ó si están malalts!*

—*Si senyor; gracias*—responen los de la casa.

—*Me 'n alegro molt* repliquém nosaltres llavors, ab tota formalitat.

Y es tan cert que 'ns n' alegrém, que si 'ns haguessin dit que tenian lo tifus, hauríam sigut capassos de respondre distretament lo mateix.

—*Bueno*—dihém al despedirnos:—*fássim lo favor de saludar á fulano y á mengano ..*

—*¡Será servit, no ho olvidaré!*

Y al dir aixó, 'ns rihém interiorment de mengano y de fulano, importantnos un pito que 'ls saludin ó 'ls treguin los ulls.

Veritat es que, en justa compensació, encare no hem baixat la escala, á la casa ja no 's recordan del nostre encárrech ni pensan en nosaltres, com no siga per murmurarnos y trobar que las nostras visitas son molt empalagosas.

Pero 'l camp ahont la falsetat del home fa més carniceria es lo terreno epistolar

Qualsevol que agafi una carta y mediti fredament sobre 'l seu contingut, s' esgarrifará al veure las montanyas de mentidas que en ella s' aixecan.

—*Molt senyor meu ..* diu la introducció.

—*¡Molt senyor meu!... ¡Y tal senyor!... Si 'ns demana dos rals, som capassos de no deixalshi... ¡y li dihém senyor nostre!*

Segueix la carta.

«*Vaig rebre la seva apreciada...*»

Y no hi ha res d' aixó. Precisament al rebre la seva *apreciada*, varem trobar que era una carta molt inoportuna.

Després de despatxarnos al nostre gust, arribém al final y posém:

—*Queda de vosté...*—

—*¡Queda de vosté, tot y negantli lo que 'ns demana!*

—*... de vosté atent y segur, servidor que besa sas mans...*—

—*¡Volen una pluja més copiosa de despropósits y falsetats?*

Ni som atents, ni servidors segurs, ni li besariam la mà per res del mon, ni tenim altra intenció al cloure la carta qu' enviarlo á passeig y dirli quatre desvergonyiments lo dia que se 'ns presenti al davant.

Jo no m' embrancaré en calificar semblant comedia, ni 'm posaré á plorar aquí com Jeremias.

L' únich que diré com á final es que estich completament conforme ab aquell sabi qu' en un rapt de mal humor exclamá:

—*La paraula del home no serveix per explicar lo que sent, sino per dissimular lo que pensa.*

Es dir que en lloch de ser un medi per enténdrens, es una careta per taparnos.

A. MARCH.

## EN LA MAR.

La nit era plujosa;  
lo vent, huracanat;  
de foch l' espay tenyia  
lo llamp, de tant en tant;  
les ecos ressonavan  
dels trons descompassats,  
y alsava horribles onas

## OCUPACIONES DELS NOSTRES XANXAS.



—*¡Oh, pobres municipales!  
¡quins e npleos més ruhíns!  
¡tenir de véures forsats  
á pastorar pelegríns!*

l' ayrada y fera mar.

Lo berganti corria  
en popa 'l temporal  
tan so's ab lo velatxo  
y 'l trinquet, arrissats;  
damunt de las perillas  
Sant Telm feya brillar  
las blavas llumanetas  
de la electricitat;  
lo barco se movia  
en terrible baláns  
y al temps que l' inundavan  
furiosos cops de mar,  
deixava curva estela  
fosfórea llambregant ..

Lo capitá, manava  
mostrant serenitat:  
tots los demés cumplían  
sas órdenes puntuals,  
y en tant que á Dèu pregavam  
clemencia demanant,  
puig may en semblants cassos  
se tè incredulitat,  
calats tots fins als ossos  
de panich dominats,

un lenitiu trobavam  
ab copas de *cognach*.

Jamay, lector, dirías  
quin fou lo desenllás  
de aquella nit horrible?  
Donchs prompte está explicat:  
va calmar la borrasca  
y res nos va passar.

P. TALLADAS.

## SEGURETAT BARCELONINA.

A la quienta, á més dels pardals de la Rambla, han arribat també á Barcelona varias cuadrillas de lladres.

No 's passa dia sense que la prempsa local donga noticia de dos ó tres robos.

«Ayer en la calle tal, los ladrones penetraron en una habitación llevándose ropas y una regular cantidad en metálico.»

«Con fractura de puerta, han visitado hoy los ladrones un piso de la plaza cual, robando metálico y ropas.»

Las personas asustadissas s'extranyan de que la autoritat no posi remey á tanta osadia.

En cambi la gent práctica s'admira de que encare hi haja metálich per robar.

Un mal intencionat ho deya:

—Jo 'm figurava que entre uns y altres ja 'ns ho havian robat tot...

Lo cert es que 'ls que encare per carambola tenen quatre quartos, no saben cóm amagarlos per defensarlos de la rapinya dels deixebles de Caco.

Si 'ls portan á sobre, surten en qualsevol recanada un parell de subjectes que, revólver en má y ab molta amabilitat, los obligan á ferne cessió gratuita y expontánea.

Si 'ls amagan sota las potas del llit, en la primera ocasió que deixan lo pis sol, hi entran uns quants fulanos que desenrajolan tota l'habitació y 'ls escombran l'amagatall.

Si per viure tranquils obligan á la criada á quedarse á guardar la casa quan vostés se'n van, al tornarhi 's troban sense diners, sense mobles... y sense criada.

Aixó, es veritat, no es una cosa absolutament nova; sempre á Barcelona hem disfrutat d'aquestas ventatjas y sorpresas domésticas.

Pero d'un quant temps á aquesta part, los robos han aumentat d'una manera fabulosa.

Y aquí 's presenta un dupte que convé aclarir:

¿Es que 'ls lladres han aumentat ó que la vigilancia ha disminuhi?

Si es lo primer, confessém que 'l progrés té manifestacions bastant lamentables.

Si es lo segon... si es lo segon, posémnos á plorar.

Seria verdaderament graciós que la vigilancia hagués disminuhi, cabalment en una época en que tenim un número de vigilants que may haviam tingut.

¿Será tal vegada que aquests vigilants no vigilan?

Tot podría ser.

La policia 's dedica á perseguir conspiradors y á agafar apotecaris que no han fet res.

Los municipals badan per aquests carrers de Déu, com colomins sortits del niu, sense adonar-se de res més que de las criadas una mica guapotas que tranzitan per la seva jurisdicció.

Jo m'explico perfectament que la policia, que al fi y al cap es un cos polítich, abandoni una mica la vigilancia per consagrarse á tinglados més serios y complicats.

Pero 'ls municipals, si no han de servir per vigilar y tenir l'ull sobre 'ls lladres ¿per qué han de servir?

Dirán que l'altre dia ja van anar á acompanyar los pelegrins al saltar del tren; pero aixó no basta.

Es indispensable que las agallas que gastan ab los carretóns que van contra direcció—ells no més s'atreveixen ab los carretóns: ab los cotxes y tranvías no gosan perque son massa grans:—es precis que aquestas agallas, dich, s'emplehin contra la gent desmoralizada que 'ns desembrassa 'ls pisos y 'ns buyda las butxacas.

Una de dugas: ó se suprimeixen los lladres ó 's declara cessants als que están encarregats de perseguirlos.

¿No podém mantenirlos á tots!...

MATÍAS BONAFÉ.

## 'LS PLANYS D' UN SASTRE.

Senyors y senyoras—jo 'm dich Nasi Llanas;

y tinch sastrería—perque jo soch sastre.

Soch un jove guapo,—molt bèn fet de camas,

tinch un cos de dona,—tinch uns ulls que parlan,

tinch un péu petit,—soch rodó de cara,

y en fi, soch modelo—de distinció y gracia.

Donchs sí: com jo deya,—d'ofici soch sastre

y estich tot lo dia—fent americanas,

pantalóns y ermillas—que la gent demanan,

y aixís d'aquest modo—sens cansarme gaire

me guanyo la vida—traballant á casa.

Ja estich jo sentint—vosté que s'exclama;

carat, quína sort,—aixó es una ganga,

ve 't aquí un xicot—felis com pochs d'altres;

donchs ¡ay! s'equivocan,—perque si 'ls contava,

ara, á tots vostés—las mèvas desgracias,

de segur dirían—com moltas vegadas

que las apariencias—á voltas enganyan.

Jo tranquil vivía—ocupat á casa

fent anar l'agulla—cosint á la m'quina,

quan dos ulls molt pillos—ab una mirada

me varen ferir—al bell mitj de l'ànima.

Dèu mèu, quína dona!—Jo hi vist donas guapas,

pero com aquella—no n'hi vist encara.

Didal y estisoras—vareig tirá' en l'aire,

corrent nit y dia—buscant aquell àngel,

per dirli: t'estimo—mon cor t'idolatra

y tot quant jo tinch—ho poso á tas plantas;

la noya al sentirme—diu:—Tamt é m'agrada;

si 'm vols creure á mí—demánam al pare.

Aquell mateix dia—jo vareig mudarme

ab barret de trona,—la corbata blanca

y 'l millor vestit—dels que tinch á casa:

ab lo cor saltant—vaig pujar l'escala,

vaig trucar la porta—que m va obrí 'l seu pare.

—¿Qué vol? ell va dirme—Si 's digna esco tarme

jo dirli voldría—cinch ó sis paraulas.

—Donchs apa, despatxis,—va dirme fent cara,

si val aquí á dirho,—de taronjas agres.

Jo mitj tremolant—vaig fer la demanda;

després de sentirme,—ell va contestarme:

—La noya es molt jove—y no vull casarla:

quan casarla vulgui—l'hi escriuré una carta.

Al cap de dos mesos—entra 'l carté á casa.

Victoria, victoria,—crido ab veu bèn alta,

lo mèu futur sogre—cumpleix sa paraula,

y deixant la feina—com toro qu'escapa,

no corro, que volo—per carrers y plassas

cap á casa d'ella—per donar las gracias:

lo seu pare al véurem,—me diu:—L'esperava,

vull casar la noya—si pot ser disapte,

ab un jove rich—vingut de l'Habana.

Al sentir aixó—lo mèu cor desmaya,  
 l'enteniment perdo,—las forsas me faltan.  
 —Y donchs, la promesa?—li dich animantme,  
 lo que vosté ha escrit—es tot una farsa.  
 —Vosté s' equivoca.—me diu enfadantse;  
 jo no tinch vestit—per posarm' dissapte,  
 per aixó li escrit—avuy quatre ratllas,  
 porque 'm prengui mida—y 'm fassi un bon traja.

L. C. CALICÓ.

## LLIBRES.

HISTORIA DE LOS GRIEGOS, per *Victor Duruy*.—  
 Tomo III.—Ab aquest tomo termina aquesta obra  
 important que la casa Montaner y Simón acaba  
 de publicar, favorint ab ella als numerosos sus-  
 criptors de *La Ilustración artística*. Lo tercer  
 volúm comprén lo periodo últim de la historia  
 de aquell antich país, desde las lluytas d' Espar-  
 ta y Atenas (431-404 avants de Jesucrist) fins á  
 la incorporació de Grecia á Roma. La historia  
 dels successos y l' estudi de la civilisació grega,  
 fets ab admirable claretat y  
 gran abundancia de datos, do-  
 nan al llibre un interès extra-  
 ordinari. L' edició está avalo-  
 rada ab un sens fi d' hermosos  
 grabats, reproducció d' esta-  
 tuas, monuments, monedas y  
 objectes artistichs, reproduhits  
 dels originals existents en los  
 principals museos d' Europa.

MANCINELLI Y LA SOCIEDAD DE  
 CONCIERTOS DE BARCELONA, per  
*D. Enrique Sánchez Torres*.—  
 Ja en altrás ocasions nos hem  
 ocupat dels traballs de crítica  
 musical, donats á la estampa  
 per aquest autor. L' últim que  
 ha imprés conté observacions  
 atinadissimas y está escrit ab  
 notable facilitat d' estil. Lle-  
 géixinlo tots los amants de la  
 bona música y tots quants de-  
 sitjan que la filarmónica Bar-  
 celona emprenga 'l camí de la  
 seva regeneració.

ALMANAQUE SUD-AMERICANO PA-  
 RA 1892.—La casa Espasa ha  
 donat á llum, com cada any,  
 aquest notable Almanach, que  
 tanta acceptació mereix tant á  
 Espanya com al Riu de la Pla-  
 ta, y en lo qual hi figuran no-  
 tables traballs d' escriptors  
 americans y espanyols, y di-  
 buixos primorosos de Apeles  
 Mestres, Cabrinety, Llobera,  
 Pellicer, Planas y Ros. L' Al-  
 manach forma un álbun lite-  
 rari y artistich, del qual no po-  
 drán passarse'n totas las per-  
 sonas de gust.

GALERÍA DE CATALANES ILUS-  
 TRES.—QUADERN 6.—Consta  
 aquest quadern lo retrato y la  
 biografia del eminent patrici  
*Pau Claris*. Lo retrato es re-

producció del que, destinat á la Galeria municipi-  
 pal, pintá 'l Sr. Reynés, y la biografia, enriqui-  
 da ab numerosos datos, ha sigut redactada pèl  
 conegut periodista D. J. Narcís Roca y Ferreras.  
 Per cert que una indisposició de aquest senyor  
 motivá 'l retrás ab que s' ha publicat aquest  
 quadern.

RATA SABIA.



## PRINCIPAL.

Ab *Lola*, de Enrich Gaspar, debutá 'l primer  
 actor Sr. Martínez, que no careix de bonas con-  
 ditions.

La dama del mateix apellido interpretá esme-

## SENYÓ ALEU ¿QUE NO HI VEU?



Mentres cotxes, condals y jardineras  
 atropellan al públich nit y día,  
 lo comandant dels *guras*... se passeja,  
 repapat en l' assiento d' un tranvia.

radament lo paper de protagonista, que, dit siga entre paréntesis, li escau molt bé.

\* \* \*

Es de veure al Sr. Mata en lo drama de Calderón: *A secreto agravio, secreta venganza*. Desempenya 'l paper de *D. Lope* de una manera acabada, fent gala de una dicció correcta y transformantse en lo personatge imaginat pèl gran poeta. Lo sèu treball no 's reduheix tan sols á dir: no son paraulas sols las qu' emplea 'l Sr. Mata, sino ademés fets, ja que sab donar al personatge una vida extraordinaria.

La Srta. Martínez se mostrá molt intel·ligent. Si no precipités tant la dicció en los últims versos de las tiradas, com si busqués efectes musicals renyits ab la índole de tota obra escènica destinada sols á recitarse, lluhiria molt més. Ella qu' es jove y que t'è prou flexibilitat, podrà corregirse fàcilment de aquesta inclinació que podria portarla en linea recta al amanerament.

Molt bé 'l Sr. García en lo paper de criat.

\* \* \*

De la comedia *El hijo de la nieve*, deguda á Ramos Carrión y Vital Aza, y posada en escena ab esmero y ab sis decoracions novas, ne parlarem la senmana próxima.

#### ROMEA.

*L' Agulla*, un drama pòstum del malaguanyat poeta Francesch Pelay Briz, ab algunas adicions, si no ho tinch mal entés, de 'n Frederich Soler, ha sigut la primera obra del teatro catalá en l' actual temporada.

Se tracta de una producció de caràcter romàntich en lo fondo, romàntica ademés en lo que respecta á alguns dels sèus personatjes com lo nomenat Rafel; emperó realista, si hem de jutjar pèl llenguatge y la manera de obrar de alguns altres. Seria per consegüent bastant difícil classificar aquesta producció.

L' argument se reduheix á lo següent. Rafel, cedint á la passió dels zelos matá á la sèva esposa, clavantli una agulla al cor. S' arrepenyeix després de aquest crim, comés en un moment de passió y s' enamora perdudament de la germana de la difunta, la qual també 'l vol y 'l estima. Un prelat posseheix lo secret y ab las sèvas gestions fa impossible 'l casament del butxi de una dona ab la germana de la víctima, per qual motiu Rafel se fa justícia, clavantse al cor la mateixa agulla ab que cometé 'l delicté, y que 'l bisbe ha posat en las sèvas mans.

Com se veu, l' assumpto t'è 'l caràcter de una balada, y no obstant se desarrolla entre gent del dia y á través de una serie d' escenas, en las quals los vols de la fantasia alternan ab la reproducció de quadros de caràcter vulgar. Lo lirisme 's barreja ab lo prosaisme.

Los tipos secundaris ó sigan lo rector, lo criat del protagonista, la majordona y 'l federal presentan un caràcter més definit que 'ls demés y amenisan l' acció del drama, la qual reduhida á lo estrictament necessari no 's captaria tan fàcilment l' atenció del públich. Revela, donchs, la contextura de l' obra, una mà experta en la combinació escènica.

La producció desempenyada ab gran esmero sigué molt ben rebuda. Las Sras. Clemente y Monner y 'ls Srs. Riutort, Borrás, Martí, Capdevila, Soler y Santolaria perfectament encaixats en sos respectius papers, alcansaren freqüents y merescuts aplausos, tributantse al final una ca-

rinyosa ovació á la bona memoria del poeta catalá D. Francesch Pelay Briz.

#### TIVOLI.

Apart de las funcions escadusseras del últim diumenje, en las quals se representaren las óperas *Carmen* y *Norma*, aquest teatro ha fet festa tota la senmana.

No obstant demá inaugura una nova serie de funcions una companyia de sarsuela dirigida pèl mestre Sadurnt, y de la qual forman part lo senyor Colomer y altres apreciables artistas.

#### NOVEDATS.

La última comedia del Sr. Pin y Soler, titulada *La tia Tecla ó una dona ressentida*, més que una comedia de argument y de sorpresas, de xistes escampats á granell ab lo propòsit de fer riure al públich vinga ó no vinga á tom, es una serie de quadrets de costums tarragoninas, observats del natural, pintats ab molta realitat y enllasats ab una acció petita, lleugera, casi desprovista de interès.

Lo mateix titul doble que ha donat á l' obra indica en son autor lo propòsit d' escriure una comedieta goldoniana, substituhint la sal y 'l pebre del famós autor veneciá ab los procediments de la observació sincera propia de la escola moderna.

Aceptant aquest propòsit com á laudable, precisa posarse en situació per escoltar l' obra y trobarhi 'l gust. Lo sabor d' ella radica en lo diálech primorós y en la mateixa regularitat dels tipos que no fan res d' extraordinari, moventse ab naturalitat y com si estiguessen á casa sèva y parlant com parlan en la vida real. Si del conjunt resulta certa monotonia, alterada cap á las últimas escenas ab l' aparició repentina del bellugadís tinent d' artilleria, culpa es de la mateixa composició del quadro y de la exactitut ab que l' autor ha volgut pintar-lo, sense efectes rebuscats, ni cops de clar-obscuro vigorosos.

Perjudican en gran part l' efecte, las dimensions del teatro de Novedats. Lo local es massa gran, perque pujan apreciarse 'ls perfils de una producció, que lo millor, casi lo únich que té, son los perfils. Figürinse un quadret de 'n Van Beers posat á molta distancia ¿qui apreciará 'ls sèus primors?

En la interpretació llisa, senzilla, natural de la majoria dels personatjes, no poden los actors moures del encaixament que l' autor los hi imposa. Dos tipos no obstant, lo sastre y en Feliuhet, confiats als intel·ligents actors Srs. Goula y Fuentes, exageran algún tant la nota cómica. La Sra. Mena representa ab sa acostumada perfecció 'l tipo de protagonista, que en definitiva resulta poch escènich. Aquell neguit continuu, tan estéril que no té may un perfum cómich, perilla de ferse pesat. Molt bé 'l Sr. Esteve en son curt paper. La Srta. Roca, si vol brillar en la escena catalana, haurá de procurar corregir defectes de dicció que avuy la perjudican.

En resúm: l' obra 'l dia de l' estreno sigué rebuda en part ab aplauso y en part ab reserva. En las representacions successivas, millor compresa l' intenció del autor y més segurs los intérpretes de sos papers, l' efecte ha millorat considerablement.

#### ELDORADO.

L' argument de la sarsueleta *Blanca ó negra* ja 'l coneixiam. ¡Y tal si 'l coneixiam! Com qu' está calcat en la sempre aplaudida comedieta

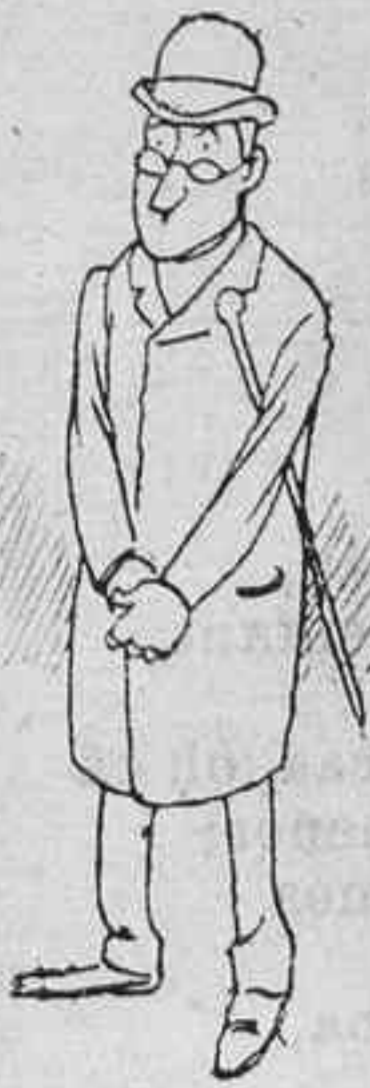
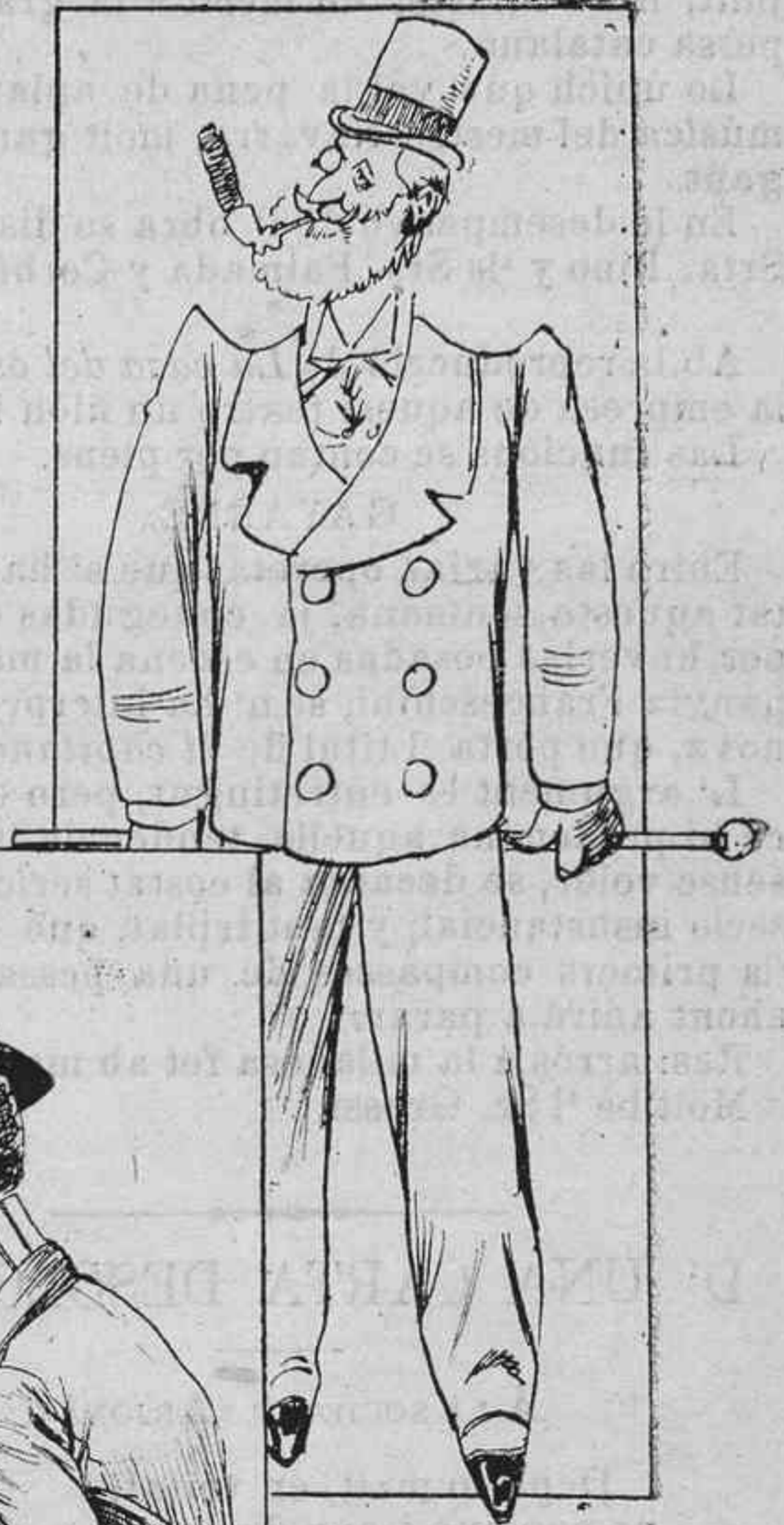


DE LA CORT.

# MADRILEÑERIAS

RECORTOS

A. FONS



Por las calles de Madrid  
 hay fango «fins als jonollos»  
 y en mitj del fanch s' hi bellugan  
 aquests tipos y aquests pollos.

catalana del Sr. Vidal Valenciano: *Tal hi va que no s' ho creu*. De manera que certs autors de Madrid ja no traspassen las fronteras pera cassar arguments qu' ells son incapassos de inventar. Apelan al repertori catalá y sense moure's d' Espanya se 'ls troban fets.

Apart d' aixó, *Blanca ó negra* resulta, en conjunt, molt inferior en mèrit á la graciosíssima pessa catalana.

Lo únich que val la pena de aplaudirse es la música del mestre Navarro, molt garbosa y elegant.

En lo desempenyo de l' obra se distingiren la Srta. Pino y 'ls Srs. Palmada y Cerbón.

Ab la reproducció de *La casa del oso* ha trobat la empresa de aquest teatro un filón inagotable. Las funcions se contan per plens.

#### GAYARRE.

Entre las varias operetas que s' han representat aquesta senmana, ja conegudas del públich per haverlas posadas en escena la mateixa companyia Franceschini, se n' ha interpretat una de nova, que porta 'l titol de *Il capitano Fracassa*.

L' argument es entretingut, pero en la música hi predomina aquella tendencia italiana que sense voler, se decanta al costat serio, pero á un serio insustancial, y tant trillat, que al iniciarse 'ls primers compassos de una pessa ja un sab ahont anirà á parar.

Res: arrós á la milanese fet ab motllo.  
Molt bè 'l Sr. Grossi.

N. N. N.

### D' UNA CARTA DESCLOSA. (1)

A LA SOCIETAT «ARJONA».

Deploro molt, en vritat,  
no coneixe á cap dels que,  
van tenir la idea de  
formar esta societat.

Y ho deploro encare més  
perque no puch com voldria:  
mostrarlos la simpatia  
que sento per tots vostés.  
Mes com qui buscarho vol  
troba lo seu acomodo,  
per mostrar d' un ó altre modo  
fer esta carta he resolt;  
perque una volta en la vida  
consti davant la rahó,  
que sempre hi ha una ocasió  
per quedar una agraphida.

Vostés, está clar, dirán:  
pero tot aixó ¿á qué vè?  
Ja ho veurán, m' explicaré  
y en pochs mots ho compendrán.

Jo, una mamá, feya ja anys,  
que, com ja podrán compendre,  
anava en busca d' un gendre  
per un cop surtir d' afanys,  
puig no poden may pensar  
la gran creu, la pesadilla  
qu' es, lo tenir una filla  
qu' estima y 's vol casar.

Quin patir, oh, no s' explica,  
ja pot ser la mare seria,

(1) Poesía llegida en una vetllada que dita societat doná en lo teatro del Olimpo.

¿Qui á n' ella li trau la dèria  
de buscá á tothom palica?  
Ja poden dí y poden fer,  
ella busca la manera  
de trobar en Pau ó en Pere,  
sempre de cap al cairer.  
Tots los seus quefers olvida,  
si treballa, ab mala gana,  
no gasta humor, tè desgana,  
per res tot ho etjega á dida.  
No tè goig, re al mon bó troba,  
no tè son quan es al llit,  
un mosquit li don neguit,  
res la distreu, res li proba.  
Tè ascós, fa cara rara,  
pateix del cor y del fetje,  
y sols lo gasto del metje  
li costa un ull de la cara.  
Si la renyan, per res plora,  
no hi valen rahons ni prechs,  
vaja, es un sach de gemechs  
á punt de tocá á tot hora.  
Si la duhen á passeig,  
per tot topa y ensopega,  
y, no es tota aquí la pega,  
li vè tot seguit mareig.  
No fa ab los de casa migas  
igual que 'ls guardés rencors,  
sols es amiga ab las flors,  
y amiga de las amigas.  
Es llunática, va á días,  
tè uns pensaments ¡oh! perversos,  
hasta la pega en fer versos,  
la més gran de las manias.  
L' aconsellas, l' amohinas,  
no está 'l que 's diu per cançons,  
pica molt fort de talons,  
qu' es un gasto de botinas.  
Oh, y lo qu' es més carregós  
que deixa á una consumida,  
es, que la posa ensupida  
lo seu estat nerviós.  
Un ratolinet l' espanta,  
va sempre plena de por,  
y veurán que á lo millor  
enrahona sola y s' encanta.  
De disbarats ne fa á munts,  
si fa mitja, devegadas  
ó no conta las minvadas,  
ó se li escorran los punts.  
Si tenen necessitat  
que un dia fassi 'l menjar,  
no se 'n poden refiar,  
lo fa dols ó bè salat.  
Es un continuo mareig  
que en va may ne surtirán,  
quan no 's pica 'ls dits rentant,  
li cau lo sabó al safreig.  
¿Rentá 'ls plats? qu' es cas, oh cá  
ja veuhen qu' es lo de menos;  
sis ó set ne trenca al menos  
cada vegada que ho fá.  
Si de planxá un día proba,  
s' adonan á lo milló,  
que si bè hi ha dat midó,  
en cambi ha cremat la roba.  
Si vol cusí 's punxa 'ls dits,  
fer ganxet es per demés,  
y tot ho posa al revés  
si un dia 's posa á fè 'ls llits.  
Vaja, que una noya aixís,  
com tinch dit, es una creu,  
es un sufrir, com sab Dèu,

es un constant compromís.

Així, a' tan mala ventura,  
 ab la mèva 'm vaig trobar  
 l' any passat, que hi vaig passar  
 los set càlzers d' amargura.  
 Quan un divi pensament  
 un diumenje m' acudí,  
 y en ella 'l vespre vaig dí,  
 al Olimpo falta gent.

Ay, ho hagués pres per costum  
 al obrir la temporada,  
 pues fillets, vè aquí y curada;  
 va ser posar oli á un llum.

Va trobá aquí un bon minyó,  
 que al poch temps fou son promés  
 y ara fa cosa d' un mes  
 van dals la benedicció.

Per xó 'l mèu cor sens tramoya  
 lo mèu efecte 'ls declara,

perque ¿qué busca una mare  
 més que casar bè una noya?

Jo 'ls dech la mèva alegria,  
 la noya la sèva sort,  
 y 'l gendre, lo arribá á port  
 de lo que ell tan pretenia.

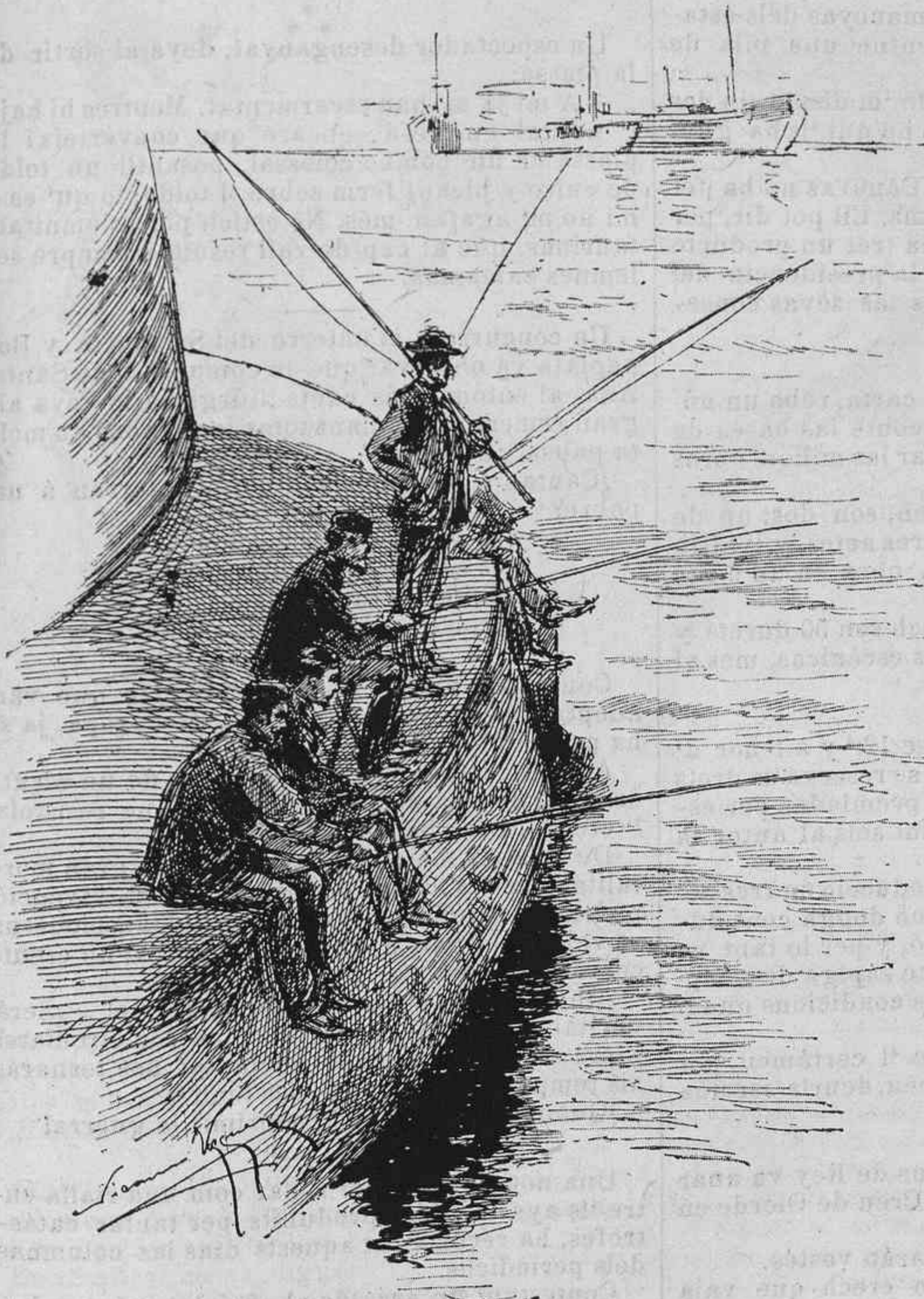
Y 'ls juro quan obrirán  
 la temporada que vè,  
 que si ell soci no vol sè,  
 en mí una socia tindrán.

Y si esta carta avuy logra  
 fèls entendre ma intenció,  
 tindrè la satisfacció  
 de haver cumplert.—Una sogra.

Per la copia,

V. TARRIDA.

## PESCADORS DE DIUMENJES.



Peixets de la mar blava,  
 no us espantèu;  
 si aquests han de pescarvos,  
 sempre viureu.

## ESQUELLOTS.

Secretament, com siigués  
 qüestió de alguna cosa llet-  
 ja, s'está tractant de la cons-  
 trucció del cimbori de la Ca-  
 tedral.

Desde que 'l Sr. Girona  
 va tenir lo noble desprendi-  
 ment de pagar l'esquifit ves-  
 tit que ostenta la Cathedral  
 en sa fatxada, se suposa que  
 li falta barret, y de aquí ha  
 nascut la idea del cimbori.

Per lo tant, estém en vigi-  
 lias de que puga dirse: no n'  
 hi ha prou ab un bunyol, pe-  
 séunhi dos.

Que la cosa está que cre-  
 ma, ho indica la arribada á  
 Barcelona de una comissió  
 de l' *Academia de Sant Fer-  
 nando*, la qual ha vingut á  
 estudiar la cosa sobre 'l ma-  
 teix terreno.

Per lo vist, los arquitec-  
 tos de Barcelona no servei-  
 xen per res. Del dictámen  
 qu' ells donguessen, ningú  
 'n faria cas. Hi ha que de-  
 senganyarse: per ser sabi s'  
 ha de viure á Madrit. Los  
 ayres del Guadarrama des-  
 pejan molt las potencias.

¡A tal extrém s' ha portat  
 á Espanya l' esperit centra-  
 lisador!

La circumstancia de haver  
 nascut á Barcelona, de ha-  
 verse connaturalisat ab un  
 monument arquitectónich,  
 de coneixer com á idioma  
 propi aquest misteriós llen-  
 guatjede pedra, que s' aprén  
 més que per l' estudi, per  
 obra mateixa de la natura-

lesa, tot aixó no val res, ni significa res davant de la ciencia oficial.

Callin tots los impulsos, enmudeixin tots los sentiments, oféguinse totas las conviccions: los delegats de l' Academia de San Fernando vindrán, donarán un cop d' ull y pronunciarán la darrera paraula, que será la millor per ser la darrera.

Si no s' anomenan Blás, com si se 'n anomenessin. *Lo dijo Blás, punto redondo.*

L' altre dia 'm deya un arquitecto que blasona de molt catòlich:

—Dels estropicis que pugan cometre entre uns y altres, no 'n fassa cabal. A la Catedral de Barcelona la elevan á la categoria de divina.

—¿Qué vol dir?

—Que la tractan com á Jesucrist: juheus, escribas y faritzeus la martirisan.

A Inglaterra, segons conta un periódich, los enginyers han trobat la manera de aprofitar lo fum que 's desprén de las xamaneyas dels establiments industrials, extrayentne una pila de sustancias útils.

Sobre aquest particular que 'm dispensin los enginyers: aquí á Espanya hi ha qui 'ls ha guanyat la ventatja.

Per no anar més lluny, en Cánovas no ha fet may altra cosa que gastar fums. Ell pot dir, per consegüent que dels fums n' ha tret un producte industrial tan sustanciós com la presidencia del Consell de ministres ab totas las sèvas conseqüencias.

Acompanyat de una atenta carta, rebo un número de *Lo teatro catalá* que conté las bases de un certámen obert pera premiar las millors obras dramáticas que 's presentin.

Los premis que s' ofereixen, son dos: un de 250 pessetas per una obra en tres actes, y l' altre de 100 pessetas per un' altra obra en un ó dos actes

Fins aquí la cosa va bè. Poch son 50 durets y menos encara 20 per dos obras escénicas, mes al fi revelan un bon desitj.

Desgraciadament vè la base 12.<sup>a</sup> y á tenor d' ella, la empresa del periódich se reserva 'ls drets de representació de las obras premiadas per espay de un any y un dia, cedint sols al autor la meytat de dits drets.

Molt fluixa ha de ser una producció en tres actes qu' en l' espay de un any no donga cent duros de drets de representació, y per lo tant no crech que 's trobi cap autor que sápigat de comptes que s' avinga á acceptar las condicions que li proposa *Lo teatro catalá*.

Ab tota franquesa diré que 'l certámen per produhir efecte, en concepte mèu, deuria ser una mica més desinteressat.

L' altre dia un vehí de Molins de Rey va anar als boscos del terme de Santa Creu de Olorde en busca de bolets.

—¿Y va trobarne?—preguntarán vostés.

Jo 'ls diré: directament no crech que vaja trobarne gayres. En cambi trobá al somatent, y 'l somatent, sense com va ni com costa, va ferli foch, atravessant una bala 'l cistell que portava passat al bras.

Després los del somatent li digueren:

—Perdonéu, heréu: 'ns hem equivocat: aquests tiros no anavan per vos.

¡Pobre boletayre! ¡Si 's descuyda una mica, no es mal lo bolet que li clavan!

Se queixan alguns periódichs de que en lo cementiri de Montjuich, quan s' hi porta algún cadáver á enterrar fan fer una antesala llarga, que devegadas se prolonga algunas horas.

May siga sino per consideració als gendres que portan á enterrar á las sèvas sogras, haurian de suprimirse tan inexplicables demoras.

¿No 'ls ho sembla?

Petardo número mil y hu: la corrida del diumenje

La empresa, per no perdre la costum, l' havia anunciada com una solemnitat may vista, y en conseqüencia determiná posar lo preu d' entrada á la sombra á cinch pessetas.

Y la corrida, en conjunt, no passá de mitjaneta.

Un espectador desenganyat, deya al sortir de la plassa:

—A mi ja m' han escarmentat. Mentres hi haja l' actual empresa, encare que converteixi la plassa en un bombo colossal, posantli un toldo de cuiro y picant ferm sobre 'l toldo, lo qu' es á mi no m' agafan més. No estich per solemnitats taurinas, que al cap-de-vall resultan sempre solemnes camamas.

Un concurrent al enterro del Sr. Maciá y Bonaplata va observar que la comunitat de Santa Ana, al entonar los cants litúrgichs ho feya ab gran esmero, articulant totas las silabas ab molta pausa y claretat.

¿Cantan ab tan primor quan enterran á un pobre?

Si volen trobar papers  
dels que posan la veu clara,  
déixinse de apotecaris,  
váginse'n al Banch d' Espanya.

Contra las armas de gran potencia que van adoptant las primeras nacions d' Europa, ja s' ha pensat ab un remey.

Aquest remey consisteix en l' us de un escut, compost de una aleació de metalls que resisteix l' efecte de las balas.

De aquesta manera se neutralisa la gran mortalitat que las armas de foch de última invenció podrian produhir, encare que 'ls soldats moderns se vejan obligats á encarranquinar-se un escut, com los antichs.

¡Oh progrés aplicat al art de matarse!... ¿Será veritat que las tervas evolucions son circulars? ¿Será cert que á copia de adelantar nos tornarás als temps dels romans y dels fenicis?...

¡Quánt més no valdria suprimir la guerra!

Una noticia, que per sonar com una rialla entre 'ls ays de dolor produhits per tantas catástrofes, ha recorregut aquests dias las columnas dels periódichs.

Contestant un arcalde al ofici del governador, en lo qual l' exhortava á que iniciés en lo seu poble la suscripció per aliviar los danyos ocasionats á Consuegra, deya:

«El Ayuntamiento que tengo la honra de presidir, así como el vecindario todo, se muestran

CAMPANYA GASTRONÓMICA.



Diuen que al Café Suis,  
per distreurens del govern,  
acaban d' inaugurar  
la temporada d' hivern.

Diuen que hi ha un *chef* de cuyna  
y un francès que 's diu Verdiè,  
que entre grans plats y grans ostras  
ho farán d' allò més bè.

muy propicios á contribuir al fomento de las ca-  
tástrofes.»

¡Retebièn!

Aixó 'm recorda 'l brindis que la nit de Sant  
Baldomero, després de un tech succulent, pronun-  
cià un veterano entussiasta.

Entre altras cosas, digué:

«Señores: brindo por el desarrollo del general  
Espartero.»

No hi ha res més divertit  
que sentir parlar pulit.

A Alemania se falsifica tot.  
Pero 'ls mateixos alemanys son víctimas algu-

nas vegadas de las sèvas propias falsificacions.

Tal es lo que li ha succehit al Museo de Ber-  
lin que va adquirir per una cantitat considerable  
una colecció de momias egipcias.

Las momias, després de un examen detingut,  
han resultat falsificadas.

Pero no hi ha hagut més remey: lo Museo s' ha  
quedat ab las momias y 'ls falsificadors han em-  
butxacat los *momios*.

La empresa del tranvia de Flassá á Palamós  
ha inventat un sistema infalible per evitar los  
xochs dels ferrocarrils.

Va succehir l' altre dia que haventse de cru-  
sar un tren de passatjers ab un altre de mercan-

cias, desitjosos d' evitar una desgracia, l' un per l' altre van deturarse. Després de una hora d' espera, 'ls passatjers digueren al conductor:

—Y bè, ¿donchs qu' hem de fer?

Lo conductor prengué una resolució salvadora: la d' enviar un propi a veure ahont se trobava 'l tren de mercancias. Lo propi féu lo camí a péu fins a trobar lo tren qu' estava detingut en la estació immediata, y tornant endarrera, digué:

—Ja podém seguir endavant: lo tren de mercancias no 's mourá fins que nosaltres haguém passat.

Aquesta sí qu' es <sup>\*</sup> una manera segura d' evitar accidents desgraciats.

Si todas las empresas prenguessen l' acort de fer marxar correus d' espardeya davant dels trens, aquests podria arribar a puesto tart y ab catxassa; pero hi arribarian sense contratemps.

¡Qui havia de pensar que de un ferrocarril tant petit com lo del Baix Ampurdá, n' hagués de sortir un pensament tan gran!

Una moda patriótica que s' ha posat en planta a París.

Desde que va enrenou lo de la doble aliansa, las familias més acomodadas y de més bon tó vesteixen de

russas a las didas encarregadas de la lactancia de las sèvas criaturas.

Símbol: la Russia dona la sèva sustancia a la Fransa. (Aixó baix lo punt de vista rus.)

La Fransa paga didatje a la Russia. (Aixó baix lo punt de vista francès.)

Continúa 'l capítol dels professors que 's dedican a munyir las butxacas dels pobres estudiants.

### LO REGNAT DEL TOCINO.



No parléu de maluras ni triquinas,  
la gula 's riu de tot...  
¡Miréu la humanitat com s' extassia  
davant d' un cap de porch!...

LÓPEZ-EDITOR. Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola. Barcelona.—Correu-Apartat, N.º 2.

Acaba de publicarse



# CARMEN

NOVELA

DE

**Próspero Merimée**

Traducida por

**CRISTÓBAL LITRAN**

Esta interesante obra forma un cuaderno en fóleo de 32 páginas, impreso sobre buen papel satinado y con una magnífica cubierta á la pluma del célebre dibujante M. MOLINÉ. Precio de la obra 2 reales.

ACABA DE PONERSE Á LA VENTA

## Almanaque Sud-americano para 1892

Un tomo en 8.º, ilustrado por renombrados artistas. Ptas. 2'50.

C. GUMÁ

Un cuàdern de 32 páginas  
ilustrat per M. MOLINÉ  
Ptas. 0'50.

## ¿QUINA DONA VOL VOSTÉ?

## MARGARIDÓ

PER **APELES MESTRES**  
POEMA ILUSTRAT PER L' AUTOR  
Preu 2 pessetas.

Dintre pochos dias sortirà

## MENUDENCIAS

(Pequeñeces... Catalanas)

pèl Pare **A. MARCH**

de la Companyia de

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

ab ilustracions de Mossén **Manel Moliné**

**Preu 2 ralets.**

AVÍS: Los nostres corresponsals poden fer los pedidos, á fi de servirlos ab tota puntualitat.

Adelantan rápidamente los trabajos de preparació pera publicar á la major brevetat

## L' ALMANACH

— DE —

## La Esquella de la Torratxa

Preguém á nostros apreciables corresponsals fassin los pedidos sens pérdua de temps, á fi de que no deixin de rebre l' almanach aixís surti.



**NOTA.**—Tothom que vulga adquirir qualzevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuu, ó bé en sellos de franqueig, al editor Lopez, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. Ne responém de extravios, no remetent ademés 3 rals pèl certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

## FILLAS D' EVA.



MARIETTA DI DIO.

Famosa artista vienesa,  
reyna del cafès cantants,  
ab molt olé, molta gracia  
y remoltíssims brillants.

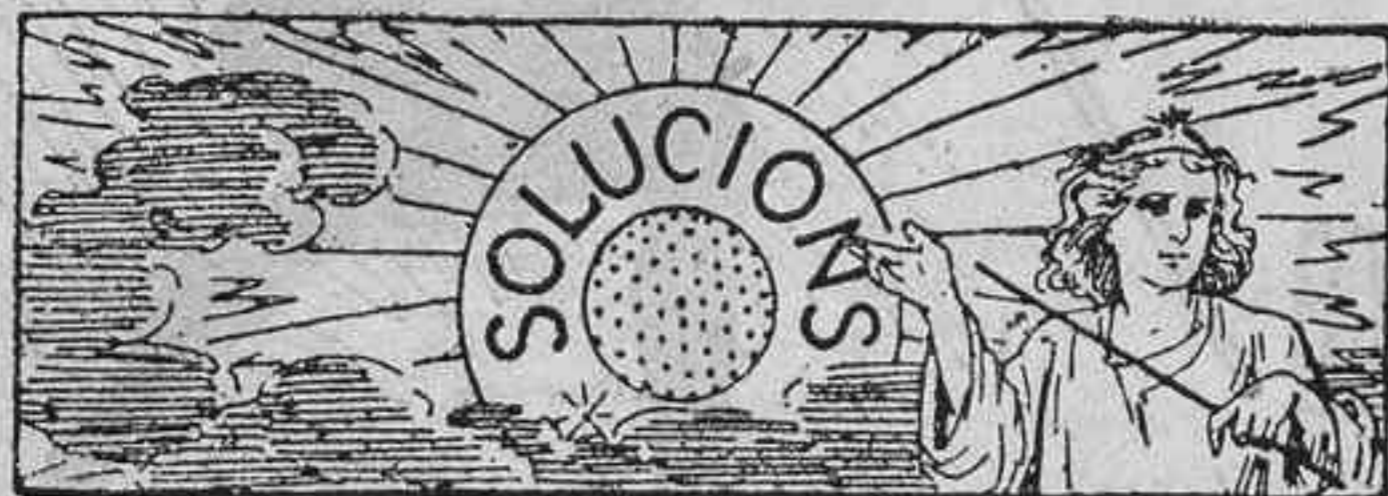
Hi ha en l' Institut un auxiliar interí que re-  
genta una classe de idioma extranger, lo qual  
ha tingut la gracia de imposar als seus alumns  
un programa nou, que consta de pocas páginas,  
exigint per ell, deu ralets, sent aixís que mate-  
rialment no 'ls val de bon tros, y que may los  
programas en aquell establiment havían valgut  
més de una pesseta.

Aixó ja no es *l'argent fait tout*, sino tot lo  
contrari Aixó es: *de tout on fait l'argent*.

Entre dos amichs:

—Respón ab franquesa: ¿te casas per inclina-  
ció ó per càlcul?

—Jo 't diré: la mèva nuvia es lletja com un  
pecat; pero tè tres milióms de dot. Per lo tant  
faig un casament de càlcul per lo que respecta  
á la persona de la mèva nuvia; y un matrimoni  
de inclinació per lo que respecta al seu dot.



A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO.

1. XARADA 1.<sup>a</sup>—*Com-pro-me-sa*.
2. ID. 2.<sup>a</sup>—*Cos-ti-pat*.

3. ANAGRAMA.—*Llepar-Parell*.
4. TRENCA-CLOSCAS.—*Granollers del Vallés*.
5. GEROGLÍFICH.—*Detrás de las donas un s'  
hi pert*.



## XARADA.

—*Total, fa molt de tres-hu.*  
—*Prou que ho segona, Ramón...*  
*Abrígat bè 'l sobre-todo*  
*y jo 'm pclaré 'l mantón.*

MINAIX.

## ANAGRAMA.

Lo peixater Pau Marsal  
va di ahir á en Pere Cot:  
—*Home de Déu, ¿no tè tot*  
*que no vegi aquest total?*

MAYET.

## SINONIMIA.

—*¿Ahónt tot tú, perdulari?*  
—*A buscá un tot al amari.*

EUDALANGA SALANAG.

## TRENCA-CLOSCAS.

PAULA B. DELELL.

VALLS.

Formar ab aquestas lletras, combinadas, lo títul de  
una comedia catalana.

J. BAGUÑA.

## LOGOGRIFO NUMERICH.

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9.—Una vila de Castella la Nova.
- 8 6 1 9 4 6 3 4.—Carrer de Barcelona.
- 3 2 8 5 6 7 9.—Una nació d' Europa.
- 4 6 7 5 8 9.—Un riu d' Espanya.
- 9 5 8 6 9.—Nom de dona.
- 2 8 7 9.—Instrument de música.
- 2 1 9.—Un volátil.
- 2 5.—Un aliment.
- 3.—Una consonant.

PITUS.

## INTRINGULIS.

Buscar una paraula que anantli trayent una lletra del  
davantdonga 1.<sup>a</sup>: animal —2.<sup>a</sup>: aliment. —3.<sup>a</sup>: consonant.

F. A. MISERICORN.

## GEROGLÍFICH.

×  
PIS. PIS

sol. 10. sol. 10. sol

V. CORTINAS (A) PELAYO.

BARCELONA:

Imprenta de Lluís Tasso, Arch del Teatro, 21 y 23.